

Nøglebiotoper

skov - *billedkatalog*

Miljø- og Energiministeriet
Skov- og Naturstyrelsen
2001

Nøgleelementer

Nøgleelementer er strukturer og enkelt-elementer af særlig betydning for dyre- og plantelivet i skoven, f.eks. etagerede bevoksninger eller træer med spættehuller.

Nøgleelementer findes spredt ud over hele skoven, og hvert nøgleelement er biologisk værdifuldt i sig selv. Tilstedeværelsen af mange forskellige nøgleelementer på et sted eller stor koncentration af et enkelt nøgleelement gør, at området kan udpeges til nøglebiotop.

Vejledningen for nøglebiotopregistrering medtager 50 nøgleelementer fordelt på 8 kategorier: *Store træer, Særlige træer, Bevoksninger m.v., Dødt ved, Ynglesteder m.v., Sten og terræn, Planter* og *Vand*. Listen gengives på næste side, og på side 34-41 er vist nøgleelementer fra alle 8 kategorier med korte beskrivelser af naturværdi, sårbarhed og trusler. Som hovedregel indeholder en nøglebiotop elementer fra mindst 3 kategorier af nøgleelementer.

Eksempel på almindelig produktionsbevoksning af bøg. Enkeltstående nøgleelementer her, f.eks. træer med rovfuglereder, kan beskyttes gennem generelle retningslinier for nøgleelementer i skoven. Foto: Søren Fodgaard. Vemmetofte Strandskov

Eksempel på nøglebiotop i gammel bøgeskov "Gammel løvskov, tydelig overmoden" med tæt koncentration af nøgleelementer som højstubbe, træer med spættehuller, store liggende vindfælder og nedfaldne grene. Foto: Søren Fodgaard. Nørreskoven

KATEGORI :	TYPE :
STORE TRÆER:	GLELM gammel elm (diameter >70 cm) GLASK gammel ask (diameter >70 cm) GLASP gammel bævrasp (diameter >40 cm) GLBØG gammel bøg (diameter >80 cm) GLGRA gammel gran (Picea, Abies, diameter >70 cm) GLHAS gammel hassel (diameter >20 cm) GLLIN gammel lind (diameter >40 cm) GLLØN gammel løn/ær (diameter >60 cm) GLEG gammel eg (diameter >80 cm) GLFYR gammel skovfyr (diameter >50 cm) GLLØV gammel løvtræ af andre arter end ovenstående GLNÅL gammelt nåletræ af andre slægter end ovenstående
SÆRLIGE TRÆER:	REDE træ med rovfuglerede SPÆT træ med spættehul(ler) DØDT dødt stående træ STÆVN stævnet eller stynet træ SOLGRAN gammel solitær gran i løvskov SOLLØV gammelt solitært løvtræ i nåleskov VANRIS solitær, gammel eg med særdeles mange vanris
BEVOKSNINGER M.V.:	URPRÆG bevoksning med urskovspræg ETAGER etageret bevoksningsstruktur LØVBR skovbryn med buske og bryntræer i forskellig højde BÆRHEGN hegn af bærbærende buske/træer HOLM holm af træer (100-1000 kvm), der afviger i alder eller art ELLETRU elletrunter >1 meter i diameter
DØDT VED:	BØGFÆ## liggende vindfælde af bøg; ## = diameter i brysthøjde EGEFÆ## liggende vindfælde af eg; ## er diameter i brysthøjde LØVFÆ## liggende vindfælde af andet løv; ## = diam. i brysthøjde NÅLFÆ## liggende vindfælde af nåletræ; ## er diameter i brysthøjde LØVGR## store nedfaldne grene af løvtræ (diameter >20 cm) NÅLGR## store nedfaldne grene af nåletræ (diameter >20 cm) HØJSTUB et stød med mindst 150 cm højde og 20 cm diameter KÆMSTØD meget store stød efter alm. savfældning (>80 cm) RODVÆLT rodkage efter stor rodvælter
YNGLESTEDER M.V.:	HUGORM solbeskinnet bakke eller gærde med hugorme GRÆVL grævlingegrav RÆV rævegrav SØLE søleplads for vildt MYRE meget stor myretue (1 meter eller højere) SOMFUGL eng eller lysåbning med flere arter sommerfugle
STEN OG TERRÆN:	KÆMSTEN store, ikke særlig mosklædte blokke (diameter >1 meter) MOSBLOK blokke med >50% mosdækning og diameter >50 cm STENDYN stendynge, mindst 1 kubikmeter STENGÆR stengærde, mindst 40 cm højt JORDDIG jorddige, evt. af tørv, tang, grus og småsten GRAVHØJ gravhøj, der har været fri for skovdrift gennem flere år
PLANTER:	MOSDÆKK tæt mosdække i skovbunden LAVHÆNG stammer med meget kraftig bev. af buskformede laver
VAND:	HÆNGE hængesæk VANDHUL vandhul (højst 100 kvadratmeter) eller ej permanent

Store gamle træer

Store gamle løv- og nåletræer findes hist og her i de fleste skove, ofte som overstandere, solitærtræer ved veje og søbredder, i skovbryn og ukurante hjørner eller i bevoksninger, der er udlagt til urørt skov eller af anden grund står ud over den almindelige omdriftsalder. Desuden rummer gamle græsningsskove og stævningsskove med overstandere (såkaldt mellemsskov) ofte store gamle træer.

Naturværdier

Mange af skovens organismer er knyttede til gamle træer, enten fordi de behøver lang tid for at etablere sig (f.eks. mange laver) eller fordi de er afhængige af de gamle træers hulheder (f.eks. fugle og flagermus), barkfurer og mosvegetation (f.eks. insekter og edderkopper) eller råd og flæk (f.eks. svampe).

Sårbarhed og trusler

Fældning udgør den største trussel mod gamle store træer. Lad altid store gamle træer blive stående, både i og udenfor nøglebiotoperne, hvor de ikke er til fare for skovdrift og skovgæster.

Nøgleelementer

Store gamle træer er nøgleelementer uanset træart, men der er forskel på, hvornår de enkelte træarter anses for gamle og store. Mindstediameteren for eg, bøg, elm, ask og gran er sat ved 70-80 cm, mens f.eks. birk, lind og skovfyr blot behøver 40-50 cm. Løn regnes for stor ved en diameter på 60 cm og hassel ved 20 cm.

Stor gammel eg. Kimmerslev Hestehave, Midtsjælland. Foto: Flemming Rune